

บทบาทการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนของพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ*

THE ROLES IN PROMOTING STUDENTS MORAL ETHICS OF IN SCHOOL
MORALITY TEACHING MONKS, AT MUEANG DISTRICT
SAMUT PRAKAN PROVINCE

พระครูสมุห์กิตติศักดิ์ ธมมทตฺโต, พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกโร)

Phrakrusamu Kittisak Dhammadhatto, Phraudomsittinayok (Kumphol Kunungkaro)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: P.kittisak1978@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และ 3. นำเสนอบทบาทการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้นักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ โดยใช้สถิติพรรณนา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองหลวง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 239 รูป ผ่านแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูปหรือคน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากตามหลัก PDCA และการจัดการเรียนการสอน ส่วนหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ หลัก PDCA และอิทธิบาท 4 ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถร่วมกันทำนายบทบาทการส่งเสริม ได้ร้อยละ 76.6 และ 3. บทบาทของพระสอนศีลธรรม คือ การดำเนินงานตามวงจร PDCA อย่างครบถ้วน ตั้งแต่วางแผน บูรณาการการสอน ตรวจสอบผล และปรับปรุงการสอน พร้อมใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการสร้างแรงจูงใจ ใส่ใจนักเรียน และ

ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยใช้สื่อ นวัตกรรม และกิจกรรมหลากหลายเพื่อพัฒนา
คุณธรรม

คำสำคัญ: บทบาท; การส่งเสริม; พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

Abstract

This research aimed to: 1. study the promotion of moral and ethical values, 2. examine the factors influencing such promotion, and 3. present the roles of school-based Buddhist monks (Phra Song Sorn Siladham) in promoting moral and ethical values among students in Mueang District, Samut Prakan Province. A mixed-methods approach was employed, combining quantitative and qualitative research. Data were collected from 239 students at Ban Khlong Luang School using questionnaires and from 10 key informants through interviews.

The findings revealed that 1. the overall level of moral and ethical promotion by school-based monks was high, according to the PDCA model and instructional management principles, while the application of the Four Iddhipada (Bases of Accomplishment) was at a moderate level; 2. factors influencing the promotion of moral and ethical values included the PDCA cycle and the Four Iddhipada, which together significantly predicted the monks' role at the 0.01 level of significance, accounting for 76.6% of the variance; and 3. the monks' roles followed the full PDCA cycle-planning, integrating instruction, evaluating outcomes, and improving methods-while also applying the Four Iddhipada to motivate, engage, and foster analytical thinking in students. A variety of media, innovations, and activities were used to cultivate ethical values effectively.

Keywords: Role; Promotion; Teaching Morality in Schools

บทนำ

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากนานาประเทศ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นประเพณี วัฒนธรรม การแต่งกาย วิธีการดำเนินชีวิต ตลอดจนเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างก้าวหน้า แม้ความเจริญทางวัตถุจะเพิ่มขึ้น แต่ในอีก

ด้านหนึ่ง วิถีชีวิตของคนไทยกลับเผชิญกับปัญหาการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย การขาดระเบียบวินัย การไม่ยึดถือศีลธรรม และการไม่เคารพกฎหมาย ส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรม การลักขโมย การทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหายาเสพติด แหล่งอบายมุข การใช้แรงงานเด็ก สถานเริงรมย์ และแหล่งค้าประเวณีเป็นจำนวนมาก

ปัญหาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา เช่น การทะเลาะวิวาท การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การประพฤติดนไม่เหมาะสมกับสถานะความเป็นนักเรียนนักศึกษา ซึ่งล้วนเป็นผลมาจากการขาดคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งที่ประเทศไทยเป็นประเทศพุทธ มีรากฐานแห่งศีลธรรมมายาวนาน ต้นตอของปัญหาสำคัญคือ การที่นักเรียนและนักศึกษาขาดการขัดเกลาทางจิตใจอย่างเพียงพอ ขาดการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมอย่างจริงจัง ส่งผลให้เกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดีที่เลือนราง ขาดสติยั้งคิด และแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา ยิ่งเมื่อประกอบกับสภาพแวดล้อมที่เน้นพัฒนาด้านวัตถุเป็นหลัก ยิ่งทำให้การควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหากลุ่มนักเรียนและนักศึกษาเป็นไปอย่างยากลำบากและไม่บรรลุผลเท่าที่ควร (พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ และคณะ, 2552)

หนึ่งในปัญหาสำคัญที่พระสอนศีลธรรมต้องเผชิญในปัจจุบัน คือ ความยากลำบากในการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของยุคสมัยใหม่ สังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้อิทธิพลของเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ส่งผลให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะจากสื่อออนไลน์ ซึ่งข้อมูลบางส่วนอาจเป็นภัยต่อการหล่อหลอมจริยธรรมและคุณธรรมที่เหมาะสม ดังนั้น การเผยแพร่หลักธรรมคำสอนผ่านช่องทางดั้งเดิม เช่น การเทศนาในวัด หรือการสอนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว จึงอาจไม่เพียงพอในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ภาษาและวิธีการสื่อสารที่ซับซ้อนหรือไม่สอดคล้องกับความสนใจของคนรุ่นใหม่ยังเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลให้การถ่ายทอดหลักธรรมขาดประสิทธิภาพ (สุรศักดิ์ อดเมืองเพีย และคณะ, 2564)

การขาดการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับระบบการศึกษาในปัจจุบันถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนด้านคุณธรรมและจริยธรรมยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ศึกษาอย่างอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งพบว่า การเรียนวิชาศีลธรรมในบางโรงเรียนยังเน้นการท่องจำเพื่อการสอบมากกว่าการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ส่งผลให้นักเรียนจำนวนไม่น้อยเรียนหลักธรรมโดยขาดความเข้าใจถึงคุณค่าและความหมายที่แท้จริง หลักธรรมที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ หลักอภิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) (ม.ม. (ไทย) 23/46/353) และทฤษฎีวงจรการบริหาร PDCA (วรภัทร์ ภูเจริญ, 2558) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้คุณธรรมอย่างเป็น

ระบบและยั่งยืน โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ซึ่งหากสามารถดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม จะช่วยให้การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในระบบการศึกษามีความเข้มแข็งและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น (ศิริลักษณ์ ชุมสาย ณ อยุธยา, 2557)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้นักเรียนในโรงเรียน เขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีเป้าหมายเพื่อรวบรวมข้อมูล รูปแบบการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านพระศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้นักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้นักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อนำเสนอบทบาทการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้นักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียน โรงเรียนบ้านคลองหลวง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 588 คน (โรงเรียนบ้านคลองหลวง, 2567)

2.2 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (ธานีทร์ ศิลป์จารุ, 2551) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 239 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1. กลุ่มพระสังฆาธิการ จำนวน 2 รูป 2. กลุ่มพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน 2 รูป 3. กลุ่มครูในโรงเรียนที่มีการสอนศีลธรรม จำนวน 2 คน 4. กลุ่มนักวิชาการทางด้านการจัดการเชิงพุทธ จำนวน 2 คน และ 5. กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรถึงโรงเรียนบ้านคลองหลวง เพื่อขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามแก่บุคลากรในพื้นที่ จากนั้นนำแบบสอบถาม จำนวน 239 ชุด ไปเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขอสัมภาษณ์ จากนั้นนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตจดบันทึก บันทึกเสียง และถ่ายภาพ แล้วรวบรวมข้อมูลดิบเพื่อนำไปวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) คือการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไปที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าว

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยถอดเสียงจากการสัมภาษณ์และบันทึกเป็นข้อความ จากนั้นจำแนกและเรียบเรียงข้อมูลตามประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ควบคู่กับการพิจารณาบริบท แล้วจึงสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ และนำเสนอผลในรูปแบบความเรียงและตารางความถี่

ผลการวิจัย

1. ระดับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้แก่ นักเรียนในอำเภอเมือง ในการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับบทบาทและการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของตารางที่ 1-2 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรม ให้แก่นักเรียนในโรงเรียนอำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักทฤษฎีวงจร PDCA โดยภาพรวม

ข้อที่	หลักทฤษฎีวงจร PDCA	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1	ด้านการวางแผน	3.30	1.07	ปานกลาง
2	ด้านการลงมือปฏิบัติ	3.42	1.14	ปานกลาง
3	ด้านการตรวจสอบ	3.40	1.12	ปานกลาง
4	ด้านการปรับปรุงแก้ไข	3.50	1.16	มาก
โดยรวม		3.41	1.04	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้แก่นักเรียนในอำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักทฤษฎีวงจร PDCA โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.41$, S.D.=1.04) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. ด้านการปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$, S.D.=1.16) 2. ด้านการลงมือปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.42$, S.D.=1.14) 3. ด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.40$, S.D.=1.12) และ 4. ด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.30$, S.D.=1.07) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรม ให้แก่นักเรียนในโรงเรียนอำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม

ข้อที่	หลักอิทธิบาท 4	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1	ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในหน้าที่การงาน	3.47	1.15	ปานกลาง
2	ด้านวิริยะ ความขยันมั่นเพียรดูแลรักษา	3.54	1.12	มาก
3	ด้านจิตตะ ความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่	3.51	1.12	มาก
4	ด้านวิมังสา การไตร่ตรองพิจารณาเหตุผล	3.53	1.08	มาก
โดยรวม		3.51	1.05	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้แก่นักเรียนในอำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.41$, S.D.=1.04) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. ด้านการปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$, S.D.=1.16) 2. ด้านการลงมือปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X}$ =3.42, S.D.=1.14) 3) ด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.40, S.D.=1.12) และ 4. ด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.30, S.D.=1.07) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรม ให้แก่นักเรียนในโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักการจัดการเรียนการสอน 5 ด้าน โดยภาพรวม

ข้อที่	หลักการจัดการเรียนการสอน 5 ด้าน	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1	ด้านเนื้อหาหลักสูตร	3.59	0.99	มาก
2	ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.64	1.01	มาก
3	ด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อ	3.64	1.02	มาก
4	ด้านการวัดและประเมินผล	3.66	1.00	มาก
5	ด้านคุณลักษณะและเจตคติ	3.56	1.00	มาก
โดยรวม		3.62	0.89	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้พบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้แก่นักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.62, S.D.=0.89) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.66, S.D.=1.00) 2. ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.64, S.D.=1.01) 3. ด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.64, S.D.=1.02) 4. ด้านเนื้อหาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.59, S.D.=0.99) และ 5. ด้านคุณลักษณะและเจตคติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.56, S.D.=1.00) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้แก่นักเรียนในโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิเคราะห์ในส่วนแสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ซึ่งมีความสำคัญมากในการนำไปสร้างสมการพยากรณ์ ซึ่งถือเป็นวัตถุประสงค์หลักของการวิเคราะห์การถดถอย จะทำให้สมการทั้งในรูปคะแนนดิบ Unstandardized Coefficients และคะแนนมาตรฐาน Standardized Coefficients ปัจจัยทฤษฎีวงจรทฤษฎี PDCA และปัจจัยหลักอิทธิบาท 4 มีอิทธิพลต่อปัจจัยหลักหลักการจัดการเรียนการสอน 5 ด้าน ร้อยละ 76.6 ส่วนอีกร้อยละ 23.4 จะเป็นอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ

3. บทบาทการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้นักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

3.1 หลักทฤษฎีวงจร PDCA 1. ด้านการวางแผน (P-Plan) การกำหนดนโยบายการสอนควรเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทของสถานศึกษา วางแผนการสอนโดยใช้สื่อที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน พร้อมทั้งพัฒนาและอบรมพระสอนศีลธรรมให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่อการถ่ายทอดหลักธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. ด้านลงมือปฏิบัติ (D-Do) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เชื่อมโยงหลักธรรมกับวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจง่าย กำกับดูแลการสอนให้เป็นไปตามแผนอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถดำเนินการสอนได้อย่างมั่นใจและความพร้อมในทุกมิติ 3. ด้านการตรวจสอบ (C-Check) ใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความคิดเห็นของนักเรียนและครูร่วมในการสะท้อนผลการเรียนรู้ ตรวจสอบและวัดผลผ่านกระบวนการประเมินที่หลากหลาย และสังเกตการสอนจริง รวมถึงพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น และ 4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข (A-Act) ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน ติดตามผลอย่างต่อเนื่องและแก้ไขปัญหาที่พบในกระบวนการสอน รวมถึงปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและความต้องการของผู้เรียน

3.2 หลักอิทธิบาท 4 1. ด้านฉันทะ ความพึงพอใจ ส่งเสริมการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับวัย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ปลุกฝังความรักและความสนใจในการเรียนธรรมะ และให้พระสอนศีลธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความประพฤติและทัศนคติ 2. ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียรดูแลรักษา เลือกใช้สื่อและกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความเพียรพยายามในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกฝนความอดทน ความตั้งใจ และความพยายามอย่างต่อเนื่อง โดยมีพระสอนศีลธรรมเป็นแบบอย่างของผู้มีความวิริยะอุตสาหะ 3. ด้านจิตตะ ความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ นิเทศ ติดตาม และให้คำแนะนำแก่พระสอนศีลธรรมอย่างสม่ำเสมอ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและให้ความเอาใจใส่ต่อนักเรียนแต่ละคน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างจริงจัง โดยมีพระสอนศีลธรรมแสดงความตั้งใจในการสอนอย่างชัดเจน 4. ด้านวิมังสา การไตร่ตรองพิจารณาเหตุผล ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลผ่านการอภิปราย การตั้งคำถาม และกิจกรรมส่งเสริมการคิดขั้นสูง พัฒนาทักษะในการไตร่ตรองหลักธรรม เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

3.3 หลักการจัดการเรียนการสอน 1. ด้านเนื้อหาหลักสูตร จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับเนื้อหาธรรมะ ทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และบูรณาการหลักธรรมเข้าไปในกลุ่มสาระต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมะในชีวิตจริงได้อย่าง

ลึกซึ้ง 2. ด้านการจัดการเรียนการสอน เน้นการบูรณาการหลักธรรมเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ จัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริงและประสบการณ์ตรง ใช้สื่อที่หลากหลายและทันสมัย เพื่อกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้ 3. ด้านการผลิต และการใช้สื่อส่งเสริมการใช้สื่อที่ทันสมัยและสอดคล้องกับเทคโนโลยี จัดทำโครงการที่เน้นการพัฒนานวัตกรรมด้านสื่อธรรมะ และจัดอบรมบุคลากรให้สามารถใช้และพัฒนาสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. ด้านการวัดและการประเมินผล ดำเนินการประเมินทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม ใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลาย และประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาอย่างรอบด้าน 5. ด้านคุณลักษณะและเจตคติ สร้างคุณลักษณะและเจตคติที่ดีผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการเนื้อหาธรรมะให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และเน้นบทบาทของพระสอนศีลธรรมในฐานะแบบอย่างที่ดีของการประพฤติปฏิบัติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้แก่ นักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ตามหลักทฤษฎีวงจร PDCA ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.41$, $S.D.=1.04$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูพิพัฒนศาสนกิจจาทร (สนชัย ภูมิปาโล) (2564) เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาธรรมศึกษาตามระบบ E-Learning ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การร่วมมือกับสถานศึกษาและการพัฒนาสื่อการสอนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสมุห์ดิฐภูมิ จิระมโฆ (2561) เรื่อง สภาพการจัดการศึกษาธรรมศึกษาในอำเภอพนพิสน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การมีส่วนร่วมของนักเรียนและการใช้สื่อที่เหมาะสมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิจสตายุทธ์ สังข์ทอง (2562) เรื่อง การเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมก่อนและหลังการเรียนการสอนธรรมศึกษา ที่พบว่า การเรียนธรรมศึกษาช่วยพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรม โดยเฉพาะความรับผิดชอบ ความสามัคคี และความยุติธรรม

1.1 หลักอิทธิบาท 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$, $S.D.=1.05$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูอดุลธรรมสาร (บัญญัติ โอภาโส) (2567) ได้วิจัยเรื่อง วิเคราะห์การบูรณาการอิทธิบาท 4 กับการปฏิบัติธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา ที่พบว่า อิทธิบาท 4 เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาจิตใจและการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านสมาธิ และการพัฒนาตน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูเนกขัมมธรรมธาร (มนูญ จารุณโณ) (2565) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

จังหวัดชุมพร ที่พบว่า การสอนมีระบบชัดเจนในทุกด้าน และสะท้อนการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสังฆรักษ์เสกสรรค์ ธิร์งกูโร (2564) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า แม้นักเรียนต่างวัยเห็นผลไม่ต่างกัน แต่เพศมีผลต่อความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีข้อจำกัดสำคัญคือ การอบรมที่ยังไม่เพียงพอ การทำงานตามถนัดของพระสงฆ์ และข้อจำกัดด้านเวลาในการปฏิบัติงาน

1.2 หลักการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาทุกด้าน ($\bar{X}=3.62$, $S.D.=0.89$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรา รอดดารา (2546) ได้วิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธรรมวิทยา และความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2545 ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดตามหลักสามัญลักษณ์ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจของผู้เรียน โดยเฉพาะเมื่อจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงหลักธรรมเข้ากับสื่อและกระบวนการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรชัย อนันต์เอียร (2557) ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย พบว่า การพัฒนาจริยธรรมในเยาวชนควรดำเนินควบคู่ทั้งในเชิงกิจกรรม (เช่น ค่ายธรรมะ) และการสร้างจิตสำนึก (เช่น เบญจศีล อริยสัจ 4 และพรหมวิหาร 4) และสอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต ฉัตรวิโรจน์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู ที่พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการจัดการความรู้ ช่วยยกระดับสมรรถนะครู โดยเฉพาะด้านการวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินผลที่ครอบคลุม ส่งผลให้การถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้แก่ นักเรียนในโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีตัวแปรอิสระหลัก 2 ตัวคือ ปัจจัยทฤษฎีวงจร PDCA และปัจจัยหลักอิทธิบาท 4 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอย พบว่า ทั้งสองปัจจัยนี้มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้แก่ นักเรียนในโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีอิทธิพลรวมกันถึงร้อยละ 76.6

2.1 ปัจจัยทฤษฎีวงจร PDCA มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้แก่ นักเรียนในโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิจสดายุทธ์ สังข์ทอง และเกรียงศักดิ์ ราชโคตร (2562) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ก่อนและหลังการเรียนการสอนธรรมศึกษา ที่พบว่า การเรียนธรรมศึกษาช่วย

ยกระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักศึกษา โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความยุติธรรม และความกตัญญู และพบความแตกต่างตามเพศและคณะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสมุห์ดิฐภูมิ จิรธมฺโม (2561) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาธรรมศึกษา ในอำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

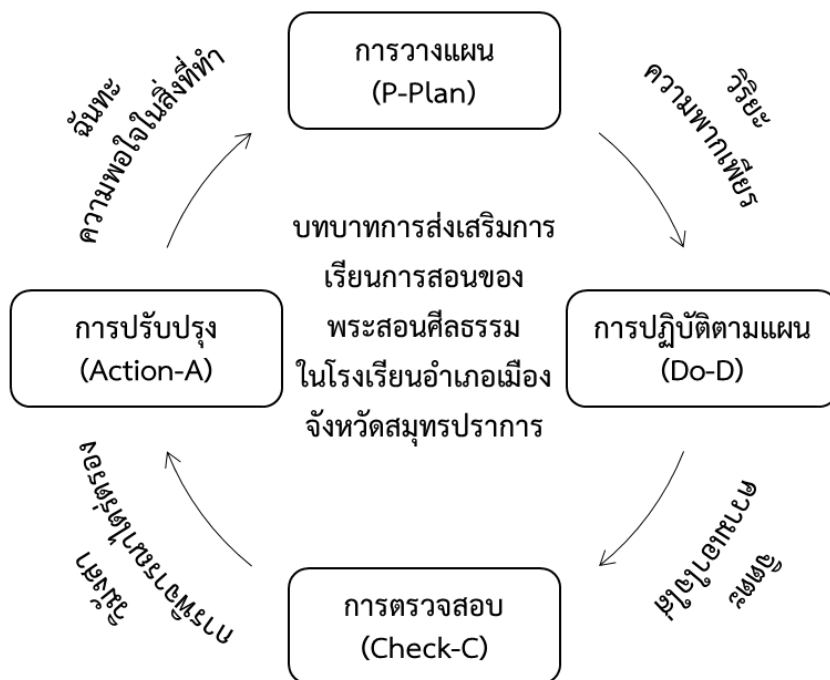
2.2 หลักอิทธิบาท 4 มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี กองแก้ว ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารเทศบาลตำบลบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า หลักอิทธิบาท 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถนะผู้บริหารเทศบาล แม้ในระดับต่ำ ($R=.219$) แต่แสดงถึงศักยภาพในการนำไปใช้พัฒนาคุณธรรมในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาภุชญา กิตติโสภโณ (2561) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร ที่พบว่า โครงการคลินิกคุณธรรมที่ใช้หลักไตรสิกขา อริยสัจ 4 อิทธิบาท 4 และภาวนา 4 เป็นแนวทาง ส่งผลดีต่อการปลูกฝังคุณธรรมวัยรุ่นผ่านกิจกรรม เช่น ค่าย อบรม และให้คำปรึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสมุห์ดิฐภูมิ จิรธมฺโม (2561) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาธรรมศึกษา ในอำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การจัดการศึกษาธรรมศึกษาต้องเน้นกิจกรรม สื่อ และการประเมินที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักอิทธิบาท 4 ที่เน้นฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสาในการพัฒนาตน

3. บทบาทการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้นักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน โดยดำเนินการตามวงจร PDCA (Plan Do Check Act) เริ่มจากการวางแผนที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ตามด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างต่อเนื่อง การตรวจสอบผลด้วยแบบสอบถามและการสังเกตพฤติกรรมจริง และการปรับปรุงวิธีการสอนรวมถึงเนื้อหาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ด้าน ส่วนหลักอิทธิบาท 4 โดยสร้างฉันทะ ผ่านการใช้สื่อและแรงบันดาลใจที่เหมาะสม สนับสนุนวิริยะ ด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความเพียรและความอดทน เสริมจิตตะ ด้วยความเอาใจใส่และการสื่อสารอย่างใกล้ชิด และส่งเสริมวิมังสา ด้วยการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และพิจารณาธรรมอย่างมีเหตุผล เพื่อให้นักเรียนสามารถน้อมนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่าง

ลึกซึ้ง การจัดทำเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา บูรณาการกับกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและสื่อการสอนที่หลากหลาย รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมด้านสื่อธรรมะ ส่งเสริมการประเมินผลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม พร้อมทั้งปลูกฝังคุณลักษณะและเจตคติที่ดีผ่านกิจกรรมต่าง ๆ โดยพระสอนศีลธรรมทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาธฤติ วิโรจโน (2556) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาพระสังฆาธิการ เพื่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ที่พบว่า ความตั้งใจ (จิตตะ) คือ หัวใจของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิน งามประโคน และคณะ (2546) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่พบว่า การใช้แบบอย่างที่ดีและสื่อธรรมะอย่างสร้างสรรค์ช่วยกระตุ้นพฤติกรรมเชิงบวกในเยาวชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิจสทายุทธ์ สังข์ทอง และเกรียงศักดิ์ ราชโคตร (2562) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ก่อนและหลังการเรียนการสอนธรรมศึกษา ที่พบว่า การประเมินผลด้วยแบบสอบถามและความคิดเห็นของผู้เรียนมีส่วนช่วยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ควรกำหนดแนวทางและแผนการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบ โดยจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน พัฒนาสื่อการสอนให้ทันสมัยเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และส่งเสริมให้พระสอนศีลธรรมเข้าร่วมกิจกรรมหลากหลายเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

2. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ควรส่งเสริมการพัฒนาและประเมินผล การปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านเจตคติ บุคลิกภาพ และความสามารถในการสื่อสารหลักธรรมแก่เยาวชน พร้อมทั้งจัดอบรมเสริมสร้างจิตสำนึกใน บทบาทการสร้างพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียน และมีระบบติดตามผลจากครู ผู้บริหาร และนักเรียนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการสอน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ควรมีการวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบและ พัฒนาวิธีการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ชัดเจน ใช้สื่อการสอน ที่หลากหลายและทันสมัย จัดกิจกรรมที่น่าสนใจเหมาะสมกับวัยของนักเรียน และประเมินผล ความเข้าใจของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการสอน

2. ควรส่งเสริมบทบาทของพระสอนศีลธรรมในฐานะผู้สร้างแรงบันดาลใจในการ เรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม โดยเน้นการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ มีบุคลิกภาพที่เป็นมิตร เข้าถึงง่าย และเคารพความคิดเห็นของนักเรียน พร้อมทั้งติดตามพัฒนาการด้านคุณธรรม อย่างใกล้ชิด เพื่อวางแผนทางส่งเสริมจริยธรรมอย่างเหมาะสมในแต่ละระดับชั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้แนวคิดหรือทฤษฎีในการพัฒนาการเรียนการสอน ธรรมศึกษาอย่างเป็นระบบ เช่น การนำทฤษฎี PDCA ไปใช้ในระดับต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ ผลลัพธ์เชิงลึก และหาแนวทางปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. ควรวิจัยเชิงเปรียบเทียบและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ธรรมะ ทั้งใน ด้านประสิทธิผลของสื่อการเรียนรู้อยู่ในแต่ละช่วงวัย และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะ เจตคติ และความสามารถของพระสอนศีลธรรม ในการทำหน้าที่เป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมแก่ เยาวชน

เอกสารอ้างอิง

- กิจสตายุทธ์ สังข์ทอง และเกรียงศักดิ์ ราชโคตร. (2562). การเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลังการเรียนการสอนธรรมศึกษา. *วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี*, 5(3), 55-65.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์. (2550). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู* (ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศึกษา). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พระครูเกษมธรรมธาร (มนูญ จารุณโณ). (2565). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดชุมพร (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูพัฒนศาสนกิจจาทร (สนชัย ภูมิปาโล) และคณะ. (2564). รูปแบบการจัดการศึกษาธรรมศึกษาตามระบบ E-Learning ของคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(1), 125-136.
- พระครูสมุห์ดิฐภูมิ จิรธมโม. (2561). *สภาพการจัดการศึกษาธรรมศึกษาในอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี* (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์เสกสรร ธีรังกูโร. (2564). *ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา* (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูอดุลธรรมสาร (บัญญัติ โอภาโส). (2567). *การบูรณาการอิทธิบาท 4 กับการปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา* (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาภคฤกษ์ กิตติโสภโณ. (2561). *รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาธฤติ วิโรจโน. (2556). รูปแบบการพัฒนาพระสังฆาธิการเพื่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ดุสิตนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ และคณะ. (2552). พระสอนศีลธรรม. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เซน ปรีนตั้ง.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โรงเรียนบ้านคลองหลวง. (2567). ข้อมูลนักเรียน. สืบค้น 2 มกราคม 2567, จาก https://bkl-schoolac.th/datashow_13878
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2558). การจัดการคุณภาพ Lean และ PDCA. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ซีเอ็ด.
- วีรชัย อนันต์เจียร. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริลักษณ์ ชุมสาย ณ อยุธยา. (2557). บทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิน งามประโคน และคณะ. (2546). การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ อุดเมืองเพีย และคณะ. (2564). พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนกับการพัฒนาความเป็นพลเมือง. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 6(3), 733-746.
- อมรา รอดดารา. (2546). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธรรมวิทยาและความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2545 (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี กองแก้ว. (2561). การพัฒนาสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารเทศบาลตำบลบางละมุง จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.